

HERINNERINGEN AAN BIJKANS 50 JAAR GELEDEN I

Door een toeval logeerden mijn vrouw en ik eind augustus van dit jaar in het Hotel "Hoog Doorweerth" te Heelsum, en wel toevallig schuin tegenover de familie Ir. A. van Rhijn - de ouders van twee jeugdige leerlingen der Chr. H.B.S. te Zetten - . Spoedig brachten wij elkaar over en weer een bezoekje.

Vanzelfsprekend kwam het gesprek op Zetten en toen vertelde ik, dat ik in 1918 aan het toenmalig daar bestaande Gymnasium eind-examen had gedaan.

Arnold Jr. liet mij de schoolkrant "Het Uilenest" zien, en mijn oog viel op het artikel voorkomend in nr. 6 "1864-1964 100 jaar onderwijs in Zetten", kennelijk van de hand van de adviseur van de redactie - de heer J. Lubbers - .

Het viel mij op, dat de periode van het 2e Gymnasium te Zetten - namelijk de periode van ± 1911 tot en met 1918 - "vergeten" was.

Het is namelijk zo, dat er oorspronkelijk een Gymnasium was met internaat, doch dit is in 1908 ter ziele gegaan, doch door de stoot van een aantal prominenten in den lande is omstreeks 1911 te Zetten een nieuw Gymnasium opgericht met volledige bevoegdheden, terwijl een nieuw internaatgebouw - het thans nog bestaande "witte huis" - werd gesticht.

De eerste rector was Dr. De Hoest, terwijl de directeur van het internaat was Ds. H. Van Dijk.

Alle jongens van het internaat waren leerlingen van het Gymnasium, welk Gymnasium was gevestigd in hetzelfde gebouw, hetwelk nu nog in dienst doet als H.B.S.

Dit gebouw was uitermate primitief ingericht, en had onder andere zeer ouderwetse "toiletten".

Bovenop deze toiletten stonden beelden van figuren uit de Griekse mythologie.

Wanneer een der leerlingen tijdens de les het toilet moest bezoeken, vroeg hij aan de betrokken leraar of hij even mocht gaan naar "onder de beelden".

Daar het mij zeer interesseerde om Zetten na zoveel jaren nog eens terug te zien zijn wij met elkander op een zondagnmiddag naar het dorp toegereden en hebben alles nog weer eens bekeken. Veel was er veranderd, doch ook veel was nog terug te vinden.

"Het witte huis" was nog precies zo gebleven, doch het was nu internaat voor meisjes, dewelke een Chr. Landbouwhuishoudschool bezochten.

Het tennisveld lag er nog net zo, doch ons toenmalig gymnastiek lokaal was verbouwd tot een der woningen voor een leraar aan deze school.

Het schoolgebouw stond nog op dezelfde plaats, doch was een verdieping hoger geworden, terwijl het naastgelegen woonhuis van de rector en een der leraren was verdwenen.

De straten waren breder en veel beter geplaveid, doch het huis van de vroegere hotelhouder/stalhouder Cochius stond er nog, al was dan de paardenstal verdwenen. Ook het huisje van de vroegere kleermaker "baas Oranje" stond nog op de oude plaats, doch vanzelfsprekend met andere bewoners. "Baas Oranje" was toen al een oude man met een lange grijze beard, die de leerlingen van het Gymnasium altijd vanwege de drukke klandizie zeer onderdanig groette.

Ook het winkeltje van wijlen juffrouw De Bruin (een sigarettenzaak en enoepwinkeltje) annex een klein cafeetje stond nog op de oude plaats, terwijl de vroegere zaak van Houpst, bij wie enige leraren en pension waren, zeer was gemoderniseerd en uitgebreid.

De Vluchtheuvelkerk en veel van de "Zettense" Gestichten waren er nog, ook het Vluchtheuvellaantje, maar de toenmalige huishoudschool "Hosa Semna" was verdwenen, tenminste wat het gebouw betreft. Wij hebben eens aan de meisjes van "Hosa Semna" 's-avonds een serenade gebracht, hetwelk zij door een kiertje van een schuifraam en de gordijnen hebben aangehoord en toegekeken, doch dit heeft zowel voor de meisjes als voor ons nogal wat moeilijkheden opgeleverd; wij mochten tenminste 's-avonds na 7 uur niet meer buiten het terrein van het internaat komen. Ik heb teruggezien de kolk waar wij 's-zomers zwommen, die was gelegen dicht bij het voormalige stationnetje Hemmen-Doodswaard, en ook de ijsbaan "De Strang", die ligt buiten de Waaldijk achter het nu geheel nieuw gebouwde café-restaurant "De Engel", waarop 's-winters al dan niet met Betuwse Schonen geschaatst werd.

Ook heb ik teruggezien ons voormalig voetbalveld, waarop wij 's-zaterdagmiddags wedstrijden speelden tegen leerlingen van de H.B.S. uit Nijmegen of tegen de Gymnasiasten uit Tiel, terwijl als scheidsrechter fungeerde Dr. H. Schamhardt - leraar in

de wiskunde - aan ons Gymnasium.

Wel hadden de curatoren van Ons Gymnasium een voetbalveld gehuurd bij het internaat, doch dit was naar onze mening ondeugdelijk, zodat onze eigen sportvereniging - genaamd Z.G.S. - een ander veel verder weg gelegen terrein huurde, doch dit was naar mijn herinnering even "Groengroefkluitig" - om in homeriaanse stijl te spreken - als het terrein hetwelk de curatoren als voetbalveld hadden bestemd.

Ook het cafeetje "Toon aan het Halt" bij de spoorwegovergang was er nog, doch ook dit was gemoderniseerd, speciaal voor wat betreft de ingang; vroeger hebben wij daar wel clandestien gebiljart - soms met stoten door het laken -, doch dan werd onze komst aangekondigd door het luiden van een soort winkelbel.

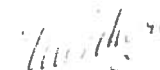
De gordijnen tussen het café en de "biljartzaal" werden dan dichtgetrokken, zodat niemand behoefde te merken, dat wij probeerden ons het biljartspel eigen te maken.

In Hemmen was het kasteel verdwenen, doch het Hemmense bos was groter en misschien ook dichter geworden, terwijl het mooie Hemmense kerkje en de daarbij behorende grote pastorie nog precies zo waren als vroeger, gelijk ook het oude dijkje daarachter en het daar langs staande huis van de vroegere "boekhandelaar De Hartog", dewelke bij het begin van iedere cursus een soort boekenbeurs hield.

Het heeft mij genoeg gedaan het oude Zetten e van vroeger - zij het dan wat uitgebreid en gemoderniseerd - na zoveel jaren te hebben mogen terugzien, terwijl het mij goed heeft gedaan te constateren, dat de "oude school" nog springlevend is, zij het dan ook in andere gedaante.

Het was een weldaad het oude "Groengroefkluitig Betuwland" na zoveel jaren in betre welstand te hebben mogen terugzien. De oude school was verdwenen, deze is in 1918 als geheel overgeplaatst naar Zeist en bestaat daar nog - nu als Chr. lyceum - doch de sfeer en geest is in Zetten toch nog wel gelijk als voor bijkans 50 jaren geleden, maar mogelijk wel wat meer aan deze tijd aangepast.

Hengelo(O), 28 november 1964.

C.W. van Rhijn.